

Arkivsak 200907799-1
Arkivnr. 520
Saksh. Røkke, Brit A

Saksgang

Opplærings- og helseutvalet

Møtedato

21.09.2009 - 22.09.2009

HØRING - FORSLAG TIL ENDRING AV OPPLÆRINGSLOVA OG PRIVATSKOLELOVA - BORTVISING AV ELEVAR

SAMANDRAG

Kunnskapsdepartementet har sendt til høring eit forslag om å endre §§ 2-10 og 3-8 i Opplæringslova og § 3-10 i Privatskolelova slik at mynde til å vise bort elevar frå undervisning for opptil ein dag, kan delegerast frå rektor og dagleg leiar til faglærarane. Høyringsfristen er 06.10.2009.

FORSLAG TIL VEDTAK

Hordaland fylkeskommune er einig i at Opplæringslova vert endra med omsyn til reglar for bortvising av elevar, men ønskjer å avgrense delegeringa frå rektor til faglærar til å gjelde bortvising frå timen/aktiviteten, som eit refsingstiltak utan klagerett.

Hordaland fylkeskommune ønskjer at det framleis skal vere rektor (som institusjon) som har mynde til bortvising for resten av skoledagen, som eit refsingstiltak utan klagerett

Paul M. Nilsen

Svein-Erik Fjeld

Vedlegg: Høring - forslag til endring av opplæringslova og privatskolelova - bortvising av elevar

Frå høyringsnotatet av 05.06.2009

1. Innledning

Kunnskapsdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i lov 17. juli 1998 nr 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) og forslag til endringer i lov 4. juli 2003 nr 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova). Kunnskapsdepartementet ønsker med dette forslaget å legge til rette for å bevare og styrke læreres autoritet i undervisningssituasjonen gjennom å åpne for at rektorenes myndighet til å fatte avgjørelse om bortvisning fra undervisningen for inntil en dag kan delegeres til lærerne.

2. Bakgrunn

I St. meld. nr. 31 (2007-2008) Kvalitet i skolen ble det understreket at lærernes kompetanse og samspill med elevene er den viktigste faktoren i skolen for elevenes læring. Det ble samtidig pekt på viktigheten av ro og orden i klasserommet. Det ble understreket at:

”Lærernes evne til å framstå som tydelige ledere og til å gi støtte til elevene har stor betydning for elevenes læring. En lærer med autoritet framstår som en trygg voksenperson som viser at han eller hun bryr seg om elevene og tør å sette krav til elevenes oppførsel. Konsekvent grensesetting er en nøkkel for å skape et godt læringsmiljø preget av ro, orden og respekt.”

3. Gjeldende rett

Bortvisning fra undervisningen er regulert i lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) av 17. juli 1998 §§ 2–10 og 3-8 for henholdsvis grunnskole og vidaregåande opplæring. For private skoler er bortvisning fra undervisningen regulert i lov om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova) av 4. juli 2003 nr. 84 § 3-10. Regelverket er nærmere presisert i rundskriv Udir-07-2005 Om ordensreglement i grunnskoler og vidaregåande skoler. Det følger av opplæringsloven §§ 2-10 annet ledd første punktum og § 3-8 første ledd annet punktum at det er rektor selv som kan fatte avgjørelser om bortvisning. Er rektor fraværende vil personen som fungerer i rektors fravær ha denne myndigheten. Myndigheten kan ikke overlates til andre. Dette innebærer at faglærerne eller andre tilsatte ikke kan fatte avgjørelse om bortvisning selv, men må sende elever til rektor slik at vedkommende rektor kan beslutte å bortvise eleven.

Avgjørelse om bortvisning for en eller flere dager, samt bortvisning for resten av et kurs eller tap av rett til vidaregåande opplæring, er enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2, og saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven kap III – VI gjelder. Tolkningen av de forvaltningsrettslige reglene er tatt inn i rundskriv Udir-07-2005 Om ordensreglement i grunnskoler og vidaregåande skoler. Avgjørelser om bortvisning for mindre enn en dag vil således ikke være å regne som et enkeltvedtak, men avgjørelsen må etter gjeldende rett fortsatt fattes av rektor.

4. Departementets vurderinger

Bortvisning fra opplæringen for en kortere eller en lengre tidsperiode er en alvorlig sanksjon. Det er derfor viktig at regelverket knyttet til bortvisning ivaretar hensynet til elevenes rettssikkerhet, samtidig som det åpner for muligheten til å vise bort elever når det er nødvendig. Regelverket må ikke være til hinder for en god, situasjonstilpasset og myndig klasseledelse som fremmer alle elevenes læring.

Etter gjeldende rett er det kun rektor selv eller den som fungerer i rektors fravær som kan treffe avgjørelse om bortvisning. Regelverket skiller ikke mellom kortere og lengre tidsperioder på dette punktet.

Kunnskapsdepartementet mener at avgjørelse om bortvisning for lengre tidsperioder, i tråd med gjeldende rett, fortsatt bør avgjøres av rektor eller den som fungerer i vedkommendes sted.

Departementet legger til grunn at bortvisning fra undervisningen for kortere tidsperioder utgjør et mindre inngrep i elevenes rett til opplæring enn bortvisning for lengre tidsperioder. Samtidig er det viktig at lærere har de nødvendige virkemidler til disposisjon for å kunne skape et godt læringsmiljø preget av ro, orden og respekt. Myndighet til å fatte avgjørelser om bortvisning for mindre tidsperioder bør derfor etter departementets vurdering kunne delegeres slik at avgjørelsen kan tas av den enkelte lærer.

Etter departementets vurdering bør slik delegert myndighet for lærere gjelde avgjørelse om bortvisning for inntil en dag.

For bortvisning for mer enn resten av en dag bør rektor fortsatt fatte avgjørelsen og bør ikke kunne delegere denne myndigheten til andre. Læreren må i slike tilfeller fortsatt sende elevene til rektor, som treffer en eventuell avgjørelse om bortvisning. En slik todelt løsning vil gi læreren den nødvendige autoritet i den konkrete undervisningssituasjonen, samtidig som hensynet til elevenes rettsikkerhet ved bortvisning for lengre tidsperioder ivaretas.

Departementet ber spesielt om høringsinstansenes syn på hvor lange tidsperioder lærere bør kunne vise bort elever for. Det bes samtidig om høringsinstansenes syn på om annet personale i skolen enn lærere bør kunne bli delegert bortvisningsmyndighet.

Departementet vil bemerke at vilkårene for å bortvise elevene fra undervisningen ikke foreslås endret med dette forslaget. Bortvisning for en enkelttime eller inntil en dag vil fortsatt være et refsingstiltak som må hjemles i ordensreglementet. Det vil fortsatt være krav til gjentatte eller alvorlige brudd på regelverket for at bortvisning kan iverksettes, og det skal være forholdsmessighet mellom overtredelse og sanksjon. Departementet vil bemerke at dette som tidligere vil innebære at bortvisning for kortere tidsperioder kan ilegges som sanksjon for mindre alvorlige overtredelser enn tilfelle vil være ved bortvisning for lengre tidsperioder.

Departementet vil også bemerke at skolen fortsatt vil ha tilsynsansvar for elever som er bortvist for enkelttimer opptil en dag. Ved delegasjon av myndighet til å bortvise, må således et system for å ivareta dette på en hensiktsmessig måte tilpasses delegasjonen av myndighet.

Etter departementets vurdering er det ikke behov for å endre opplæringsloven § 4A-9 om bortvisning fra opplæring spesielt organisert for voksne, ettersom bestemmelsens innhold ikke omhandler bortvisning for timer eller dager, men for resten av et kurs.

5. Departementets forslag

Departementet foreslår at opplæringsloven §§ 2-10 og 3-8, og privatskoleloven § 3-10 endres slik at myndighet til vise bort elever fra undervisningen for opptil en dag kan delegeres fra henholdsvis rektor og daglig leder til faglærere.

6. Forslag til lovtekst

Opplæringsloven § 3-8 skal lyde (endringer angitt i kursiv):

§ 3-8. Bortvisning og tap av rettar

Fylkeskommunen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort i inntil fem dagar. Rektor sjølv vedtek å vise bort ein elev etter leddet her etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. *Rektor kan likevel bestemme at lærarane skal ha mynde til å treffe avgjerd om bortvising frå undervisninga for inntil ein dag.*

Når ein elev vedvarande har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan eleven visast bort for resten av skoleåret. I samband med eit vedtak om bortvising for resten av skoleåret kan fylkeskommunen også vedta at eleven skal miste retten til vidaregåande opplæring etter § 3-1. Fylkeskommunen kan ikkje overlate til eit organ på skolen å treffe vedtak etter leddet her om bortvising eller tap av retten til vidaregåande opplæring.

Før det blir gjort vedtak om bortvising eller tap av rettar, skal ein vurdere om det er mogleg å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak.

*****

Fylkesrådmannen er einig i argumenta frå Departementet gjeldane endringane i Opplæringslova § 3-8, men ikkje i heile konklusjonen

Hordaland fylkeskommune er i desse dagar i ferd med å endra forskrift om felles ordens- og åtferdsreglement for elevar ved dei vidaregåande skolane i Hordaland i tråd med ny opplæringslov og forskrift.

I samband med høyringa til revidert forskrift om felles ordens- og åtferdsreglement for elevar ved dei vidaregåande skolane i Hordaland kom det fram frå skolane at dei ønskte å behalde retten til at faglærarane kunne bortvise elevar frå timen utan vedtak frå rektor, slik det var i dei gamle ordensreglane som bygde på tidlegare lov.

Grunngjevinga var at det ofte ikkje er praktisk mogleg å overlate avgjerda til rektor i ein akutt situasjon. Samstundes vart det understreka at bortvising som refsingstiltak for resten av dagen ikkje burde delegerast av rektor.

Fylkesrådmannen er einig i at i ein akutt situasjon må faglærer ha mynde til å bortvise frå den aktuelle timen/aktiviteten for resten av arbeidsøkta som eit refsingstiltak utan klagerett.

Fylkesrådmannen meiner vidare at det er berre rektor (som institusjon) som kan bortvise ein elev for resten av dagen, som eit refsingstiltak utan klagerett.